

ภาคผนวก

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 101

เรื่อง

หนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สูญ

คำแถลงการณ์

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้มีการเปลี่ยนเฉพาะเลขระบุฉบับมาตรฐาน จากมาตรฐานการบัญชี ฉบับ 11 เป็น มาตรฐานการบัญชี ฉบับ 101 โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระแต่อย่างใด

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 101

เรื่อง

หนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สูญ

สารบัญ

	ย่อหน้าที่	
คำนำ	1-3	4
คำนิยาม	4	4
ข้ออภิปราย	5-14	5
วิธีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญ	7	5
ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญ	8	6
การตัดจำหน่ายหนี้สูญ	9 - 10	5
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ	11	7
หนี้สูญได้รับคืน	12	7
ด้านภาษีอากร	13	8
การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน	14	8
มาตรฐานการบัญชีและการรายงาน	15 - 22	8
การเปิดเผยข้อมูล	23 - 24	9
วันที่ปฏิบัติ	25	9

ภาคผนวก

ตัวอย่างการประมาณหนี้สงสัยจะสูญจากยอดขาย	10
ตัวอย่างการประมาณหนี้สงสัยจะสูญจากยอดลูกหนี้สิ้นปี	12
ตัวอย่างค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ	14
ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากรเกี่ยวกับการจำหน่ายหนี้สูญ	
- กรณีที่จำหน่ายหนี้สูญไม่ได้	
- กรณีที่ตัดจำหน่ายหนี้สูญได้	
กฎกระทรวงฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2528)	

คำนำ

1. มาตรฐานนี้เป็นแถลงการณ์เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ และลูกหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้
2. ลูกหนี้เป็นสิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้ในการที่จะให้ชำระหนี้ด้วยเงินสด หรือทรัพย์สินอย่างอื่น โดยคาดว่าจะได้รับชำระเต็มจำนวนเมื่อถึงกำหนดชำระ
3. ลูกหนี้จัดเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งของกิจการ และควรแสดงในงบการเงินด้วยมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะได้รับ นั่นก็คือจำนวนที่คาดว่าจะเก็บได้

คำนิยาม

4. คำศัพท์ที่ใช้ในแถลงการณ์ฉบับนี้มีความหมายโดยเฉพาะดังต่อไปนี้
  - “ลูกหนี้การค้า” หมายถึง ลูกหนี้ที่เกิดจากการดำเนินการค้าตามปกติของธุรกิจ และจะมีชื่อบัญชีแตกต่างกันได้ตามประเภทของธุรกิจ เช่น ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ หมายถึง บัญชีระหว่างธนาคารที่มีดอกเบี้ย เงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับ กิจการประกันภัย หมายถึง บัญชีเบี้ยประกันภัยค้างรับ เงินค้างรับเกี่ยวกับการประกันต่อ และเงินให้กู้ยืม
  - “ลูกหนี้อื่น” หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่ได้เกิดจากการดำเนินการค้าตามปกติของธุรกิจ เช่น
    - ลูกหนี้และเงินให้กู้ยืมแก่กรรมการและลูกจ้าง
    - เงินให้กู้ยืมแก่บริษัทในเครือและบริษัทร่วม
    - รายได้อื่นค้างรับ
  - “หนี้สูญ” หมายถึง ลูกหนี้ที่ได้ติดตามทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว แต่ไม่ได้รับชำระหนี้และได้ตัดจำหน่ายออกจากบัญชี
  - “หนี้สงสัยจะสูญ” หมายถึง ลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ และถือเป็นค่าใช้จ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น
  - “ค่าเผื่อหนี้สูญ” หรือ “ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ” หมายถึง จำนวนที่กันไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ และถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าที่สร้างขึ้นเพื่อแสดงเป็นรายการหักจากบัญชีลูกหนี้ในงบการเงิน เพื่อให้คงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บได้

ข้ออภิปราย

5. ในสภาพความเป็นจริงทางธุรกิจ แม้ลูกหนี้โดยส่วนใหญ่จะชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด หรือตามที่คาดหมายไว้ แต่ก็มีกรณีที่ลูกหนี้บางรายไม่ชำระหนี้ และในทางปฏิบัติจะไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าลูกหนี้รายใดจะไม่ชำระหนี้จนกว่าจะถึงกำหนดชำระหรือได้มีการทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว ทำให้มูลค่าของลูกหนี้ที่จะแสดงในงบการเงินมีจำนวนสูงกว่าความเป็นจริง ดังนั้นจึงต้องมีการประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ขึ้นจำนวนหนึ่งกันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญซึ่งมีลักษณะเป็นบัญชีปรับมูลค่า นำไปหักลดบัญชีลูกหนี้ เพื่อให้แสดงมูลค่าสุทธิที่ใกล้เคียงกับมูลค่าตามความเป็นจริง

6. การบันทึกลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้ มีวิธีปฏิบัติโดยทั่วไป 2 วิธี คือ

6.1 ไม่บันทึกรายการจนกว่าในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีลูกหนี้สูญจริง จึงบันทึกเป็นผลเสียหายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น โดยการเดบิตบัญชีหนี้สูญซึ่งเป็นบัญชีค่าใช้จ่าย และเครดิตบัญชีลูกหนี้ วิธีนี้เรียกว่า วิธีตัดจำหน่ายโดยตรง

6.2 ประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้ โดยคำนวณจากยอดขายหรือจากยอดลูกหนี้ แล้วบันทึกจำนวนที่ประมาณขึ้นนั้น โดยเดบิตบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งเป็นบัญชีค่าใช้จ่าย และเครดิตบัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้ คือ บัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ รายการนี้ทำในรอบระยะเวลาบัญชีที่บันทึกการขาย วิธีนี้เรียกว่า วิธีตั้งค่าเผื่อ

ในทางปฏิบัติวิธีตัดจำหน่ายโดยตรง เป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก แต่มีข้อบกพร่องที่ไม่เป็นไปตามหลักทฤษฎีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชีอีกทั้งมูลค่าของลูกหนี้ที่แสดงในงบดุลก็มีค่าอยู่ในมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับจริง วิธีนี้จึงเป็นวิธีที่ไม่เป็นที่ยอมรับ เว้นแต่ว่าหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้มีจำนวนที่ไม่มีนัยสำคัญ

วิธีตั้งค่าเผื่อ เป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชี และบัญชีลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี จะแสดงในมูลค่าที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แม้ว่าวิธีนี้จะต้องมีการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญขึ้นก็ตาม การประมาณอาจจะทำได้โดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต สภาพของตลาดในปัจจุบันและการวิเคราะห์ยอดลูกหนี้ค้างชำระ

เนื่องจากจำนวนเงินของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้มีลักษณะเป็นผลเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น วิธีตั้งค่าเผื่อจะเป็นวิธีที่เหมาะสมก็ต่อเมื่ออยู่ในสภาพการณ์ที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่ทรัพย์สินจะมีมูลค่าลดน้อยลง และผลเสียหายนั้นสามารถประมาณได้โดยสมเหตุสมผล

วิธีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญ

7. วิธีที่นิยมใช้กันมีดังนี้

7.1 คำนวณเป็นร้อยละของยอดขาย วิธีนี้ กิจการจะต้องวิเคราะห์จากประสบการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับจำนวนลูกหนี้ที่เก็บไม่ได้ เทียบเป็นอัตราส่วนกับยอดขาย คือ

- 7.1.1 กำหนดเป็นร้อยละของยอดขายรวม โดยถือว่าการขายเป็นรายการที่ก่อให้เกิดลูกหนี้และอัตราส่วนของการขายสัมพันธ์กับจำนวนหนี้ที่เก็บไม่ได้
- 7.1.2 กำหนดเป็นร้อยละของยอดขายเชื่อ โดยถือว่าการขายเชื่อสัมพันธ์โดยตรงกับลูกหนี้ ส่วนการขายเงินสดไม่ได้ก่อให้เกิดลูกหนี้แต่อย่างใด
- 7.2 กำหนดเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ โดยการวิเคราะห์จากประเภทที่ผ่าน ๆ มา กิจการจะสามารถประมาณอัตราร้อยละของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้ต่อยอดลูกหนี้ที่คงค้างอยู่ได้ดังนี้
- 7.2.1 กำหนดเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ โดยถือว่าอัตราส่วนของจำนวนหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ทั้งหมดจะคงที่
- 7.2.2 กำหนดโดยการจัดกลุ่มลูกหนี้จำแนกตามอายุของหนี้ที่ค้างชำระ ลูกหนี้กลุ่มที่ค้างชำระนานจะนำมาคำนวณหาจำนวนหนี้สงสัยจะสูญด้วยอัตราร้อยละที่สูงกว่าลูกหนี้ที่เริ่มค้างชำระเกินกำหนด โดยถือว่าลูกหนี้ที่ค้างชำระนานจะมีโอกาสไม่ชำระหนี้มากกว่าลูกหนี้ที่เริ่มเกิดขึ้น
- 7.3 กำหนดโดยพิจารณาลูกหนี้แต่ละราย และจะรวมเฉพาะรายที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้เท่านั้นเป็นหนี้สงสัยจะสูญ วิธีนี้อาจจะกระทำได้ยากในทางธุรกิจที่มีลูกหนี้จำนวนมากราย

ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญ

8. แนวความคิดสำหรับลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญมีสองแนวความคิด แนวความคิดแรกเห็นว่าลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาควรจะพิจารณาเฉพาะลูกหนี้การค้าเท่านั้น โดยมีเหตุผลว่าลูกหนี้การค้าเป็นลูกหนี้ส่วนใหญ่ของกิจการและเกิดจากการดำเนินธุรกิจโดยตรงของกิจการ ในขณะที่ลูกหนี้อื่นมีจำนวนที่ไม่มีนัยสำคัญ และไม่ได้สัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ที่เกิดขึ้นในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี การนำหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้อื่นไปถือเป็นค่าใช้จ่ายจะไม่สัมพันธ์กับรายได้ที่เกิดขึ้น อีกทั้งจะเป็นการยุ่งยากในการประมาณการหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้อื่นแต่ละรายซึ่งมีลักษณะไม่เหมือนกัน

อีกแนวความคิดหนึ่งเห็นว่า ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญควรพิจารณาลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น โดยมีเหตุผลว่าลูกหนี้อื่นก็มีโอกาสที่จะไม่ชำระหนี้เช่นกัน ถ้าหากลูกหนี้อื่นไม่ชำระหนี้และไม่ได้ลดมูลค่าลงด้วยจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญแล้ว จะทำให้ลูกหนี้แสดงในงบการเงินด้วยมูลค่าที่สูงเกินกว่าที่จะได้รับชำระ

การตัดจำหน่ายหนี้สูญ

9. เมื่อมีการทวงถามหนี้จากลูกหนี้จนถึงที่สุดแล้ว ลูกหนี้ก็ยังไม่ชำระหนี้และกิจการได้มีการดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายภาษีอากรแล้ว ให้กิจการตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ โดย เดบิตบัญชีหนี้สูญและเครดิตบัญชีลูกหนี้ และในขณะเดียวกัน ก็ให้ลดจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเดียวกัน โดยเดบิตบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และเครดิตบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ

10. ในกรณีที่กิจการต้องการตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ เมื่อคาดหมายได้ค่อนข้างแน่นอนว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้และยังตัดจำหน่ายตามกฎหมายภาษีอากรไม่ได้ อาจจะเป็นการสมควรที่จะตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ โดยการลดจำนวนลูกหนี้ลงพร้อมกับจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ อย่างไรก็ตาม มีผู้โต้แย้งว่าถ้าไม่อาจตัดเป็นหนี้สูญได้อย่างแท้จริงแล้วก็ไม่ควรตัดจำหน่ายจากบัญชี ควรจะให้คงอยู่ที่บัญชีลูกหนี้และบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเช่นเดิม เพราะแม้จะคงอยู่ก็มิได้ทำให้ลูกหนี้สุทธิแสดงมูลค่าเปลี่ยนแปลงไป แต่ก็มีผู้โต้แย้งว่าถ้าหากยังคงให้มีอยู่ในบัญชี และสะสมเป็นเวลานานจะทำให้เกิดความยุ่งยากในทางปฏิบัติทางการบัญชี เพราะมีจำนวนมาก

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ

11. ในกรณีที่หนี้สงสัยจะสูญคำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ ในบางครั้ง อาจพบว่าหนี้สงสัยจะสูญที่คำนวณได้น้อยกว่าจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ตั้งอยู่ในบัญชีแล้ว ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะจำนวนลูกหนี้ลดน้อยลงเมื่อเทียบกับรอบระยะเวลาบัญชีปีก่อน หรือได้รับชำระเงินจากลูกหนี้ที่คาดว่าจะสูญ ซึ่งเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนหนี้สงสัยจะสูญทั้งหมด ดังนั้นจึงควรปรับปรุงจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญให้คงเหลือเท่ากับจำนวนที่ประมาณได้ เพราะมิฉะนั้นแล้วจะทำให้มูลค่าของลูกหนี้แสดงไว้ต่ำไป การปรับปรุงนี้อาจกระทำได้สองวิธี คือ ให้ถือเป็นรายได้ของกิจการ แต่มีผู้โต้แย้งว่ารายการปรับปรุงดังกล่าวไม่ใช่ลักษณะการเกิดของรายได้แต่เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีเท่านั้น อีกวิธีหนึ่ง คือนำไปลดค่าใช้จ่ายลง ซึ่งก็มีผู้โต้แย้งเช่นกันโดยให้เหตุผลว่าจะทำให้การแสดงค่าใช้จ่ายจริงมีจำนวนต่ำไป

หนี้สูญได้รับคืน

12. ในบางรอบระยะเวลาบัญชี กิจการอาจจะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ที่ได้จำหน่ายเป็นหนี้สูญไปแล้ว วิธีการบัญชีอาจกระทำได้โดยถือเอาเงินที่ได้รับเป็นรายได้อื่น หรือนำไปเพิ่มบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ผู้สนับสนุนวิธีแรกให้เหตุผลว่า เมื่อกิจการได้จำหน่ายลูกหนี้รายใดเป็นสูญแล้วก็ถือว่า ความสัมพันธ์กับลูกหนี้รายนั้นสิ้นสุดลง และกระบวนการเกี่ยวเนื่องกับการขายและชำระเงินครบถ้วนแล้วสำหรับลูกหนี้รายนั้น หากมีการชำระเงินในภายหลังถือว่าเป็นการได้รับเงินโดยไม่ได้คาดหวังไว้ จึงควรถือเป็นรายได้อื่น

ผู้สนับสนุนวิธีที่สองเห็นว่า ถ้าหากลูกหนี้ที่จำหน่ายเป็นสูญแล้วชำระหนี้ให้กิจการ การลงบัญชีกลับรายการเดิมโดยการตั้งบัญชีลูกหนี้รายนั้นขึ้นใหม่ และเพิ่มบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเดียวกันโดยถือเสมือนหนึ่งว่า ไม่เคยจำหน่ายลูกหนี้นั้นเป็นสูญมาก่อน และลงรายการชำระเงินที่ได้รับนั้นเป็นการชำระหนี้ตามปกติ

ในกรณีที่การตัดหนี้สูญเป็นไปตามเกณฑ์กฎหมายภาษีอากร

การลงรายการหนี้สูญได้รับคืน คือ

- (1) เดบิตตั้งบัญชีลูกหนี้นั้นขึ้นใหม่ และเครดิตหนี้สูญได้รับคืน ซึ่งถือเป็นรายได้อื่น
- (2) ลงบัญชีรับเงินสด และเครดิตบัญชีลูกหนี้

ในกรณีที่การตัดหนี้สูญเป็นเพียงรายการทางการบัญชี

การลงรายการหนี้สูญได้รับคืน คือ

- (1) เดบิตตั้งบัญชีลูกหนีนั่นขึ้นใหม่ และเครดิตบัญชีค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญ เป็นการกลับรายการที่ลงไว้ในตอนตัดจำหน่ายบัญชี
- (2) ลงบัญชีรับเงินสด และเครดิตบัญชีลูกหนี้

ด้านภาษีอากร

13. ให้นำยอดตามที่ปรากฏในบัญชีหนี้สงฆ์จะสูญในงบกำไรขาดทุนไม่ว่าจะเป็นยอดเดบิต หรือเครดิต มารวมในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล กล่าวคือถ้าเป็นยอดเดบิต ให้นำไปบวกเพิ่มกำไรสุทธิ แต่ถ้าเป็นยอดเครดิตให้นำไปหักกำไรสุทธิ

การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

14. มีทั้งผู้ได้แย้งและสนับสนุนให้เปิดเผยวิธีการประมาณหนี้สงฆ์จะสูญไว้ในนโยบายการบัญชีของกิจการ ผู้สนับสนุนให้เหตุผลว่า วิธีการประมาณหนี้สงฆ์จะสูญมีหลายวิธี ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปจึงควรจะต้องเปิดเผยวิธีที่กิจการเลือกใช้เป็นนโยบายการบัญชี สำหรับผู้ได้แย้งให้เหตุผลว่า ถึงแม้ว่าวิธีประมาณหนี้สงฆ์จะสูญจะมีหลายวิธี แต่ละวิธีต่างก็มุ่งผลในการประมาณให้ได้จำนวนที่ใกล้เคียงกับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ทั้งสิ้น การเปลี่ยนแปลงวิธีประมาณการจึงอาจเกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง ดังนั้น ถ้าหากกิจการถือเป็นนโยบายทางการบัญชีแล้ว เมื่อเปลี่ยนวิธีประมาณการก็จะทำให้ถือได้ว่ากิจการมิได้ถือปฏิบัติวิธีการบัญชีหนึ่งอย่างสม่ำเสมอ

มาตรฐานการบัญชีและการรายงาน

มาตรฐานการบัญชี ฉบับนี้ประกอบด้วยรายการในย่อหน้าที่ 15-25 มาตรฐานฉบับนี้ควรอ่านควบคู่กับรายการที่กล่าวมาแล้วในย่อหน้าที่ 1-14

15. กิจการควรมีการประมาณจำนวนหนี้สงฆ์จะสูญ สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ ๗ วัน สิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และตั้งเป็นบัญชีค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญนำไปลดมูลค่าของลูกหนี้ เพื่อให้แสดงมูลค่าสุทธิของลูกหนี้ตามจำนวนที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้

16. การพิจารณาจำนวนหนี้สงฆ์จะสูญให้พิจารณาทั้งลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น และให้พิจารณาแยกต่างหากหากจากกัน

17. การประมาณจำนวนหนี้สงฆ์จะสูญ ควรใช้วิธีการประมาณที่เหมาะสมกับลักษณะลูกหนี้ของกิจการแต่ละแห่ง ถ้าหากสภาพของลูกหนี้โดยทั่วไปเปลี่ยนแปลง ก็ควรที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการประมาณให้เหมาะสมกับลักษณะของลูกหนี้ในขณะนั้น และไม่ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี หรือ เป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการบัญชี

18. อัตราร้อยละที่นำมาใช้ในการประมาณการจะต้องมีการทบทวนและปรับปรุงเสมอ เพื่อให้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงของธุรกิจ และประสพการณ์ที่เกิดขึ้นของแต่ละกิจการ
19. จำนวนหนี้สงสัยจะสูญที่ประมาณได้เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนที่แสดงในบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่แล้ว ถ้าหากจำนวนที่ประมาณได้มากกว่าก็จะต้องเพิ่มให้เท่ากับจำนวนที่ประมาณได้ โดยถือเป็นหนี้สงสัยจะสูญแสดงเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน แต่ถ้าจำนวนที่ประมาณได้มีน้อยกว่าจำนวนที่แสดงอยู่ในบัญชี ก็ให้ลดจำนวนในบัญชีลงให้เหลือเท่ากับจำนวนที่ประมาณได้ และรายการหนี้สงสัยจะสูญจะแสดงเป็นยอดเครดิตภายใต้หัวข้อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุน
20. ถ้าได้มีการติดตามทางตามหนี้จนถึงที่สุดแล้วแต่ก็ยังไม่ได้รับชำระหนี้ และหนี้สูญนั้นเข้าเกณฑ์ที่จะถือเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิตามกฎหมายภาษีอากร ก็ให้ตัดจำหน่ายบัญชีลูกหนี้รายนั้นไปสู่อะไหล่หนี้สูญ และขณะเดียวกัน ก็ให้ลงบัญชีกลับรายการบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเดียวกัน
21. ในกรณีที่คาดหมายได้ค่อนข้างแน่นอนว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้ และยังคงจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญตามกฎหมายภาษีอากรไม่ได้ กิจการอาจจะตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญในทางบัญชีได้โดยลดจำนวนลูกหนี้ลง พร้อมกับลดจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
22. ในกรณีที่ได้รับเงินคืนจากลูกหนี้ที่จำหน่ายบัญชีเป็นหนี้สูญไปแล้ว หรือกิจการสามารถติดตามทางตามได้ในภายหลัง ให้บันทึกการรับหนี้สูญได้รับคืนดังนี้
- 22.1 ในกรณีการจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญเป็นไปตามเกณฑ์กฎหมายภาษีอากร ให้บันทึกการรับหนี้สูญได้รับคืนเป็นรายได้อื่น
- 22.2 ในกรณีการจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญเป็นเพียงรายการทางการบัญชี ให้กลับรายการที่ได้บันทึกไว้ตอนจำหน่ายบัญชีลูกหนี้ และลงรายการรับชำระหนี้

การเปิดเผยข้อมูล

23. การเปิดเผยในงบการเงิน ให้แสดงบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้การค้าเป็นรายการหักจากลูกหนี้การค้า และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้อื่นก็ให้แสดงเป็นรายการหักจากลูกหนี้อื่นที่เกี่ยวข้อง
24. ในกรณีที่แสดงลูกหนี้ในงบดุลด้วยมูลค่าสุทธิ ให้เปิดเผยจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

วันถือปฏิบัติ

25. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 101 เรื่องหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญนี้ให้เริ่มถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลัง วันที่ 1 กรกฎาคม 2532 เป็นต้นไป

ภาคผนวก

ภาคผนวกนี้ทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางเท่านั้น และไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้
วิธีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญ กิจการอาจจะใช้วิธีใดในการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญในรอบ
ระยะเวลาบัญชีหนึ่ง ๆ ก็ได้ วิธีการหนึ่งได้แก่ การตรวจสอบลูกหนี้แต่ละรายและตั้งจำนวนหนึ่งที่มาพอสำหรับ
จำนวนลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ ในกิจการซึ่งมีบัญชีลูกค้าจำนวนมาก การวิเคราะห์บัญชีลูกค้าแต่ละราย
อาจทำได้ยาก ดังนั้นวิธีที่ใช้ปฏิบัติทั่วไปจึงมักขึ้นอยู่กับวิธีการที่พัฒนามาจากประสบการณ์

การประมาณหนี้สงสัยจะสูญจากยอดขาย

วิธีที่ประมาณหนี้สงสัยจะสูญที่ใช้กันทั่วไป ได้แก่

- (ก) คิดเป็นร้อยละของยอดขายทั้งหมด วิธีนี้จะใช้ได้เหมาะสมก็ต่อเมื่อการขายเงินสดมีอัตราส่วนก่อน
ข้างคงที่เมื่อเปรียบเทียบกับยอดขายทั้งหมด
- (ข) เนื่องจากจำนวนค่าใช้จ่ายหนี้สูญไม่เกี่ยวข้องกับการขายเงินสดแต่อย่างใด ดังนั้นบางกิจการจึง
ประมาณหนี้สงสัยจะสูญโดยคิดเป็นร้อยละของยอดขายเชื่อ

ตัวอย่าง 1

บริษัท ก. จำกัด ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ ในปี 2531 จำนวน 100,000 บาท ปี 2532 จำนวน 120,000 บาท
กิจการแห่งนี้ประมาณหนี้สงสัยจะสูญจากยอดขายเชื่อในอัตราร้อยละ 1 มีลูกค้าที่ตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญในปี
2532 จำนวน 950 บาท รายการในสมุดรายวันทั่วไปจะเป็นดังนี้

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2531 กิจการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญโดยลงบัญชีดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ	1,000
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	1,000

สมมุติว่ากิจการตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นหนี้สูญ จำนวน 950 บาท ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2532 การลงรายการ
บัญชีจะเป็นดังนี้

- (ก) กรณีตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญได้ตามกฎหมายภาษีอากร

หนี้สูญ	950	
ลูกหนี้		950
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	950	
หนี้สงสัยจะสูญ		950
- (ข) กรณีตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญที่ไม่เข้าข่ายการยอมรับตามกฎหมายภาษีอากร

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	950	
ลูกหนี้		950

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2532 กิจการจะลงบัญชีบันทึกค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ	1,200	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		1,200

งบการเงินของปี 2532 ปรากฏดังนี้

งบดุล

ลูกหนี้	400,000	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	<u>(1,250)</u>	
ลูกหนี้สุทธิ		398,750

งบกำไรขาดทุน

กรณี ก		กรณี ข	
ค่าใช้จ่าย :		ค่าใช้จ่าย :	
หนี้สูญ	950		
หนี้สงสัยจะสูญ	250	หนี้สงสัยจะสูญ	1,200

หนี้สูญได้รับคืน

สมมติต่อไปว่า ในปี 2533 มีลูกหนี้ที่ตัดเป็นหนี้สูญ จำนวน 100 บาท นำเงินมาชำระหนี้กิจการจะบันทึก

บัญชี โดย

กรณี ก			
ลูกหนี้		100	
หนี้สูญได้รับคืน (แสดงเป็นรายได้อื่น)			100
เงินสด		100	
ลูกหนี้			100
กรณี ข			
ลูกหนี้		100	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ			100
เงินสด		100	
ลูกหนี้			100

การประมาณหนี้สงสัยจะสูญจากยอดลูกหนี้สิ้นปี

กิจการบางแห่งประมาณค่าใช้จ่ายหนี้สูญจากยอดลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี จำนวนร้อยละที่ใช้ในการประมาณขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร หนี้สงสัยจะสูญที่ประมาณขึ้นควรมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ตามสถานการณ์ของธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาจำนวนหนึ่ง หนี้สงสัยจะสูญนี้จึงอาจจะมากในบางรอบระยะเวลาบัญชีและน้อยในบางรอบระยะเวลาบัญชีก็ได้

ตัวอย่าง 2

สมมติ ณ วันสิ้นปี 2532 กิจการมียอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในบัญชี จำนวน 1,000 บาท และกิจการต้องการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ให้มีจำนวนร้อยละ 2 ของลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งมีจำนวน 300,000 บาท

รายการบัญชี คือ		
หนี้สงสัยจะสูญ	5,000	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		5,000

งบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2532

ลูกหนี้	300,000	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	<u>(6,000)</u>	294,000

งบกำไรขาดทุน ปี 2532

หนี้สงสัยจะสูญ	5,000
----------------	-------

ปี 2533 - กิจการตัดจำหน่ายลูกหนี้รายหนึ่ง จำนวน 200 บาท เป็นหนี้สูญ

ก) กรณีตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญได้ตามกฎหมายอากร		
หนี้สูญ	200	
ลูกหนี้		200
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	200	
หนี้สงสัยจะสูญ		200
ข) กรณีการตัดจำหน่ายหนี้สูญไม่เข้าข่ายที่ยอมรับตามกฎหมายอากร		
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	200	
ลูกหนี้		200

สมมติว่า ณ วันสิ้นปี 2533 บัญชีลูกหนี้แสดงยอด 400,000 บาท รายการบัญชีตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นดังนี้

หนี้สงสัยจะสูญ	2,200	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		2,200

งบทดลอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2533

ลูกหนี้	400,000	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	<u>(8,000)</u>	392,000

งบกำไรขาดทุน ปี 2533

กรณี ก		กรณี ข	
ค่าใช้จ่าย :		ค่าใช้จ่าย :	
หนี้สูญ	200		
หนี้สงสัยจะสูญ	2,000	หนี้สงสัยจะสูญ	2,200

ในแบบ ภ.ง.ด. 50 สิ้นปี 2533

กรณี ก		
บวกกลับกำไรด้วยยอดหนี้สงสัยจะสูญ	2,000	บาท
กรณี ข		
บวกกลับกำไรด้วยยอดหนี้สงสัยจะสูญ	2,200	บาท

หนี้สูญได้รับคืน

ต่อมาในปี 2534 สมมติลูกหนี้ที่ตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญ 200 บาท ในปี 2533 นั้นนำเงินมาชำระ

กรณี ก		กรณี ข	
ลูกหนี้	200	ลูกหนี้	200
หนี้สูญได้รับคืน	200	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	200
เงินสด	200	เงินสด	200
ลูกหนี้	200	ลูกหนี้	200

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2534 บัญชีลูกหนี้มียอด 500,000 บาท

กรณี ก		
หนี้สงสัยจะสูญ	2,000	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		2,000

กรณี ข

หนี้สงสัยจะสูญ	1,800	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		1,800

งบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2534

ลูกหนี้	500,000	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	<u>(10,000)</u>	490,000

งบกำไรขาดทุน ปี 2534

กรณี ก

รายได้อื่น:

    หนี้สูญได้รับคืน   200

ค่าใช้จ่าย :

    หนี้สงสัยจะสูญ   2,000

กรณี ข

ค่าใช้จ่าย :

    หนี้สงสัยจะสูญ   1,800

ในแบบ ภ.ง.ด. 50 สิ้นปี 2534

กรณี ก

    บวกกลับกำไรด้วยยอดหนี้สงสัยจะสูญ   2,000 บาท

กรณี ข

    บวกกลับกำไรด้วยยอดหนี้สงสัยจะสูญ   1,800 บาท

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ

ในกรณีที่ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญมีจำนวนเกินความต้องการ มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้เสนอให้มีการลดยอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญลง และให้แสดงจำนวนที่เกินความต้องการเป็นรายการเครดิตในหัวข้อค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน

ตัวอย่าง 8

บริษัท ก. จำกัด มีลูกหนี้ ณ วันสิ้นปี 2531 จำนวน 600,000 บาท และ ณ วันสิ้นปี 2532 บัญชีลูกหนี้ แสดงยอด 400,000 บาท บริษัท ประมาณหนี้สงสัยจะสูญในอัตราร้อยละ 5 ของยอดลูกหนี้คงเหลือสิ้นปี

31 ธันวาคม 2531

หนี้สงสัยจะสูญ	500,000	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		30,000

31 ธันวาคม 2532

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 10,000

หนี้สงสัยจะสูญ 10,000

ในปี 2532 หนี้สงสัยจะสูญมียอดเครดิต 10,000 บาท นี้จะแสดงในงบกำไรขาดทุนในหัวข้อค่าใช้จ่าย

ดังนี้

บริษัท ก. จำกัด

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปีของแต่ละปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2532 และ 2531

	<u>บาท</u>	
	<u>2532</u>	<u>2531</u>
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน :		
ค่าใช้จ่ายสำนักงาน	22,250	21,700
วัสดุสำนักงาน	17,000	19,000
หนี้สงสัยจะสูญ	(10,000)	30,000

ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากร เกี่ยวกับการจำหน่ายหนี้สูญ

ก. กรณีที่จำหน่ายหนี้สูญไม่ได้

1. บริษัทได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่บริษัทลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลายแล้ว และได้มีการแบ่งทรัพย์สินของบริษัทลูกหนี้ครั้งสุดท้ายแล้ว แต่บริษัท ไม่ได้รับชำระหนี้ บริษัท ได้ดำเนินคดีกับผู้ค้าประกันแล้ว แต่ยังไม่ทราบผล

เนื่องจากบริษัทลูกหนี้มีกรรมการของบริษัท 4 คนเป็นผู้ค้าประกัน ซึ่งมาตรา 686 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ถือเป็นลูกหนี้ที่จะต้องรับผิดชอบเมื่อบริษัทลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ดังนั้น ถึงแม้ว่าบริษัท จะได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่บริษัทลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย จนมีการแบ่งทรัพย์สินของบริษัทลูกหนี้ครั้งสุดท้ายแล้ว และบริษัท ไม่ได้รับชำระหนี้ก็ตาม บริษัทก็ยังไม่สามารถนำหนี้สูญดังกล่าวมาตัดออกจากบัญชีลูกหนี้ได้จนกว่าจะได้ดำเนินการฟ้องผู้ค้าประกันทั้ง 4 หรือได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ผู้ค้าประกันถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้อง และในกรณีนั้น ๆ ได้มีคำบังคับหรือคำสั่งของศาลแล้ว และผู้ค้าประกันไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ หรือได้ดำเนินการฟ้องผู้ค้าประกันในคดีล้มละลายหรือได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ผู้ค้าประกันถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และในกรณีนั้น ๆ ได้มีการประนอมหนี้โดยศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้ นั้น หรือผู้ค้าประกันถูกพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย และได้มีการแบ่งทรัพย์สินของผู้ค้าประกันครั้งสุดท้ายแล้ว บริษัทไม่ได้รับชำระหนี้ ทั้งนี้ตามข้อ 1 (1)(2)(3) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526)

2. บริษัทเจ้าหนี้ จำกัด ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่บริษัทลูกหนี้ได้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลายแล้ว แต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งไม่รับคำขอรับชำระหนี้ เพราะถือว่าได้ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลา การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งไม่รับคำขอรับชำระหนี้ของบริษัท ยังถือไม่ได้ว่าบริษัทได้ปฏิบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ในกฎกระทรวงฉบับที่ 159 พ.ศ. 2526 ดังนั้น บริษัท จึงยังไม่สามารถจำหน่ายหนี้สูญรายนี้ออกจากบัญชีลูกหนี้ได้

3. บริษัท ได้ยื่นฟ้องห้างฯ ลูกหนี้ และนาย พ. หุ่นส่วนผู้จัดการ เพื่อดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 โดยในระหว่างที่ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีชั่วคราว เพราะจำเลยไม่มาศาลในวันนัดสืบพยาน โดยจงใจหลบหนี และออกหมายจับจำเลยมาดำเนินคดี ตามกฎหมายนั้น ปรากฏว่านาย พ. ได้กระทำอัตวินิบาตกรรม และห้างฯ ได้ปิดกิจการและย้ายสถานที่อยู่ไปโดยไม่ทราบว่าเป็นไปอยู่ ณ ที่ใด และไม่ปรากฏว่าห้างฯ มีทรัพย์สินที่จะชำระหนี้ให้กับบริษัท ได้ นั้น กรณีที่บริษัทได้ยื่นฟ้องห้างฯ ซึ่งเป็นลูกหนี้ตามข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น เมื่อยังไม่ปรากฏว่าศาลได้มีคำบังคับแก่ลูกหนี้แล้ว แม้ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ กรณีนี้จึงยังถือไม่ได้ว่าบริษัท ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526) บริษัท จึงยังจำหน่ายหนี้สูญรายนี้ออกจากบัญชีลูกหนี้ไม่ได้

4. บริษัท ได้ให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. กู้เงินโดยมีนาย ข. เป็นผู้ค้ำประกัน ต่อมาลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ และบริษัท ได้ฟ้องร้องโดยมีทุนทรัพย์ ขณะฟ้อง 220,000 บาท ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันจึงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับบริษัท และศาลได้พิพากษาตามยอมโดยลูกหนี้และผู้ค้ำประกันยอมผ่อนชำระเดือนละ 2,000 บาท เป็นเวลา 12 เดือน และงวดละ 3,000 บาท นับตั้งแต่งวดที่ 13 จนกว่าจะชำระหมดสิ้น ทั้งนี้โดยลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน ไม่มีทรัพย์สินอื่นเป็นประกัน ลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่บริษัท จนถึงงวดที่ 13 ตุลาคม 2526 อันเป็นงวดสุดท้าย ซึ่งขณะนี้มีจำนวนหนี้ค้างชำระ 114,000 บาท ลูกหนี้ได้จดทะเบียนเลิกห้างฯ เมื่อปี 2527 บริษัท ได้ติดตามยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตลอดมา ปรากฏว่าไม่สามารถสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้มาชำระหนี้ได้ กรณีตามข้อเท็จจริงดังกล่าวยังไม่พยานหลักฐานแน่ชัดว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่มีทรัพย์สินจะชำระหนี้ได้ ไม่เข้ากรณีตามนัยข้อ 1(3) (ข) และ (ค) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526) บริษัท จึงจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ไม่ได้

5. ธนาคารฯ ได้ขออนุมัติจำหน่ายหนี้สูญรายบริษัท จำกัด ซึ่งธนาคารฯ เป็นเจ้าหนี้และได้ยื่นเด็ยหนี้ในคดีที่บริษัทถูกเจ้าหนี้อื่นฟ้องในคดีล้มละลายและกรมบังคับคดีได้มีหนังสือยืนยันว่าไม่มีทรัพย์สินที่จะเฉลี่ยให้ธนาคารอื่นได้ และธนาคารยังไม่ได้ฟ้องผู้ค้ำประกันลูกหนี้รายนี้เป็นบุคคลล้มละลาย ทั้งนี้ เนื่องจากปรากฏว่าผู้ค้ำประกันไม่มีทรัพย์สินใดที่จะชำระหนี้ได้ และนอกจากนั้นยังถูกธนาคาร ศ. ฟ้องในคดีล้มละลายอยู่ด้วย เนื่องจากกรณีตามข้อเท็จจริงดังกล่าวบริษัท จำกัด ซึ่งเป็นลูกหนี้มีผู้ค้ำประกันที่จะต้องรับผิดชอบเมื่อบริษัทไม่ชำระหนี้ตามมาตรา 686 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น ธนาคาร จึงยังไม่อาจจำหน่ายหนี้สูญรายดังกล่าวออกจากบัญชีลูกหนี้ได้จนกว่าจะได้ฟ้องผู้ค้ำประกันในคดีล้มละลาย หรือได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ผู้ค้ำประกันถูกเจ้าหนี้อื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และในกรณีนั้น ๆ ได้มีการประนอมหนี้กับลูกหนี้โดยศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ นั้น หรือลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายและได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งที่สุดแล้ว ธนาคารไม่ได้รับชำระหนี้ ทั้งนี้ ตามข้อ 1(1) (2) (3) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526)

6. ลูกหนี้ซึ่งเป็นบริษัทจำกัดที่ได้ถูกเพิกถอนชื่อโดยกรมทะเบียนการค้า และไม่สามารติดตามตัวพบได้ กรณีตามข้อเท็จจริงดังกล่าว แม้จะฟังได้ว่าบริษัทลูกหนี้ถูกเพิกถอนชื่อโดยกรมทะเบียนการค้า ซึ่งตามมาตรา 1246 (5) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีผลให้บริษัทเลิกกันก็ตาม แต่เมื่อยังไม่ปรากฏว่าบริษัทลูกค้า (เจ้าหนี้) ได้ติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณี หรือมีการฟ้องคดีแล้วและไม่ได้รับชำระหนี้ เนื่องจากมีหนี้ของเจ้าหนี้อื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ บริษัทลูกค้า (เจ้าหนี้) จึงยังไม่สามารถจำหน่ายหนี้สูญรายดังกล่าวออกจากบัญชีลูกหนี้ได้ ทั้งนี้ ตามข้อ 1(3) (ข) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526)

7. บริษัท มีลูกหนี้ซึ่งเกิดจากการว่าจ้างบันทึกโฆษณาจำนวนเงิน 60,000 บาท เมื่อปี พ.ศ. 2525 บริษัท ได้ติดตามทวงถามหนี้รายนี้และได้รับคำตอบว่าจะประนีประนอมหนี้กับบริษัท โดยผ่านทนายความของบริษัท แต่ก็ยังมิได้มีการชำระหนี้จนกระทั่งถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2529 ทนายความได้ส่งจดหมายทวงถามไปยังลูกหนี้ ปรากฏว่ามีผู้รับ จึงได้ติดต่อลูกหนี้ทางโทรศัพท์ตามที่อยู่ดังกล่าว ผู้รับโทรศัพท์แจ้งว่าลูกหนี้ยังคงทำงานอยู่

ณ สถานที่นั้น แต่อ้างว่าไม่อยู่ และลูกหนี้ไม่ยอมรับการติดต่อแต่อย่างใด ทนายความของบริษัท ให้ความเห็นว่า ลูกหนี้รายนี้ปฏิเสธไม่ยอมรับชำระหนี้ และหากจะดำเนินคดีกับลูกหนี้รายนี้ บริษัทก็หมดสิทธิจะเรียกร้องหนี้รายนี้ เพราะสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ได้หมดอายุความไปแล้ว

กรณีตามข้อเท็จจริงดังกล่าว ถึงแม้ที่นี่จะมีการติดตามทวงถามแล้วก็ตาม แต่บริษัทก็ยังมิได้ทำการฟ้องคดีจนกระทั่งที่นี่ขาดอายุความ บริษัท จึงไม่สามารถจำหน่ายหนี้สูญได้ ไม่ว่าในรอบระยะเวลาบัญชีใด เพราะไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 169 (พ.ศ. 2528)

8. ลูกหนี้เป็นบริษัทจำกัด โดยมีเรือ 2 ลำ จดทะเบียนจําเองเป็นประกัน เรือลำหนึ่งบริษัทได้ขายในสภาพเศษเหล็กนำเงินมาชำระหนี้ธนาคารบางส่วน เนื่องจากเรืออยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรมไม่สามารถซ่อมแซมได้ และธนาคารได้ไถ่ถอนจําเองให้ไปแล้ว ส่วนเรืออีกลำหนึ่งทราบว่าถูกยึดอยู่ที่ประเทศมาเลเซีย ไม่สามารถยึดมาชำระหนี้ได้ เพราะอยู่นอกเขตศาลไทย กับมีกรรมการบริษัท 2 นาย เป็นผู้ค้ำประกันโดยกรรมการนายหนึ่งได้นำที่ดินมาจําเองเป็นประกันไว้กับธนาคาร 1 แปลง ธนาคารได้ประเมินราคาไว้เป็นเงิน 125,000 บาท นอกจากนี้ไม่มีทรัพย์สินอะไรเป็นหลักประกัน

การติดตามหนี้รายนี้ บริษัทดังกล่าวได้ถูกเจ้าหนี้รายหนึ่งฟ้องล้มละลายในคดีหมายเลขแดงที่ ล. 74/2529 ธนาคารได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้แล้วเป็นเงิน 38,374,579.62 บาท มีเจ้าหนี้ยื่นขอชำระหนี้รวม 9 ราย คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 191,531,042.57 บาท จากการประชุมเจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แถลงให้ที่ประชุมเจ้าหนี้ทราบว่า ไม่สามารถรวบรวมทรัพย์สินของบริษัทลูกหนี้ได้ และบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายก็ไม่สามารถสืบหาหลักทรัพย์ของบริษัทลูกหนี้ได้ ศาลจึงมีคำสั่งให้บริษัทลูกหนี้ล้มละลาย และไม่ได้มีการแบ่งทรัพย์สินของบริษัทลูกหนี้แต่อย่างใด เพราะรวบรวมทรัพย์สินไม่ได้ ซึ่งขณะนี้ศาลยังไม่ได้มีคำสั่งให้ปิดคดี

แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าลูกหนี้ซึ่งเป็นบริษัทจำกัดได้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องล้มละลาย และธนาคารได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ จนในที่สุดศาลมีคำสั่งให้บริษัทลูกหนี้ล้มละลายแล้วก็ตาม แต่เมื่อยังไม่ปรากฏว่าได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้แต่อย่างใด ธนาคาร จึงยังไม่สามารถจำหน่ายหนี้สูญรายนี้ออกจากบัญชีลูกหนี้ได้ ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 169 (พ.ศ. 2528)

อนึ่ง เนื่องจากหนี้รายนี้มีกรรมการของบริษัทลูกหนี้ 2 คนเป็นผู้ค้ำประกันซึ่งตามมาตรา 886 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถือเป็นลูกหนี้ที่ต้องรับผิดชอบ เมื่อบริษัทลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ดังนั้น หากธนาคารประสงค์จะจำหน่ายหนี้สูญรายดังกล่าว ธนาคารจะต้องฟ้องผู้ค้ำประกันทั้ง 2 คน ให้ชำระหนี้ และต้องรอนมีค้ำบังคับหรือคำสั่งของศาลแล้ว ปรากฏว่าผู้ค้ำประกันไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้

9. บุคคลธรรมดาประกอบกิจการโรงน้ำแข็ง โดยมีที่ดินและเครื่องจักรกรรมสิทธิ์ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน การติดตามหนี้รายนี้ ธนาคารได้มีหนังสือทวงถามให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันชำระหนี้หลายครั้งแล้ว แต่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่สามารถชำระหนี้ได้ เพราะกิจการของลูกหนี้ประสบปัญหาขาดทุน ซึ่งต้องปิดกิจการไปในที่สุด

ต่อมาลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเสนอขอขายกิจการพร้อมที่ดินและเครื่องจักรของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันในราคา 16 ล้านบาท ให้แก่ผู้จะซื้อไปดำเนินการต่อ เพื่อชำระหนี้คืนธนาคาร หนี้ส่วนที่เหลือขอขอลด ธนาคาร

พิจารณาแล้วเห็นว่า ลูกหนี้ไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้คืนธนาคารได้ กิจการของลูกหนี้ไม่มีทางฟื้นตัว ซึ่งหากธนาคารดำเนินคดีจะต้องเสียค่าทนายความและค่าฤชาธรรมเนียมประมาณ 1.4 ล้านบาท และหากบังคับคดีขายทอดตลาด อาจได้ราคาน้อยกว่า 16 ล้านบาท เพราะมีหลักประกันเป็นเครื่องจักรอยู่ด้วยข้อมต้องเสื่อมสภาพของลูกหนี้ยังมีหนี้สินกับบุคคลอื่นอีกมาก ราคาที่จะขาย 16 ล้านบาทที่เสนอมารับเป็นราคาใกล้เคียงกับราคาประเมินของธนาคาร ธนาคารจึงอนุมัติให้ขายในราคา 16 ล้านบาท โดยชำระทันที 6 ล้านบาท ได้รับชำระและนำเข้าชำระหนี้บางส่วนแล้ว ที่เหลืออีก 10 ล้านบาทออกเป็นตัวสัญญาใช้เงินมีธนาคารอ่าวลีให้ไว้ปีละ 2 ล้านบาท (ฉบับละ 2 ล้านบาท) จำนวน 5 ฉบับ ตัวสัญญาใช้เงินฉบับสุดท้ายจะครบกำหนดในปี 2533 ส่วนหนี้ที่เหลือธนาคารจะไม่ดำเนินคดีถือเป็นการชำระหนี้เสร็จสิ้นเมื่อได้รับชำระหนี้ครบ 16 ล้านบาทแล้ว จะยังคงเหลือหนี้ที่ค้างอยู่ในบัญชีอีกจำนวน 4.4 ล้านบาท

ตามข้อเท็จจริงดังกล่าว ไม่ปรากฏว่าธนาคารได้ยื่นฟ้องลูกหนี้แต่อย่างใด หากแต่อนุญาตให้ลูกหนี้ขายกิจการเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ และยกหนี้ที่เหลืออยู่ให้ลูกหนี้เอง ฉะนั้นธนาคาร จึงไม่สามารถนำหนี้จำนวนที่เหลืออยู่นั้นมาจำหน่ายเป็นหนี้สูญได้ กรณีดังกล่าวธนาคาร จะตัดหนี้ส่วนที่เหลือเป็นหนี้สูญได้ก็ต่อเมื่อได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526) เท่านั้น

10. บริษัทมีลูกหนี้ แต่ไม่สามารถติดตามทวงหนี้ได้ด้วยเหตุผลดังนี้

1. ไม่สามารถติดตามพบลูกหนี้ได้ อีกทั้งไม่สามารถหาภูมิลำนางของลูกหนี้ที่แน่นอนตามทะเบียนบ้านได้ เช่น ลูกหนี้เจตนาหลบหนี โดยได้แจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านเดิมแล้ว แต่ไม่มีการย้ายเข้าทะเบียนบ้านตามที่ย้ายไป
2. หลักฐานตามทะเบียนบ้านเป็นแต่เพียงผู้อาศัย และไม่พบลูกหนี้มีทรัพย์สินอื่นใดอีก
3. ตรวจสอบหลักฐานของลูกหนี้แล้ว ปรากฏว่าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอะไรพอที่จะยึดขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ได้ เช่น บ้านเป็นกระต๊อบหลังคามุงจาก

ตามข้อเท็จจริงดังกล่าว หากจะดำเนินการฟ้องคดีกับลูกหนี้ จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

ตามข้อเท็จจริงดังกล่าวตามนัยข้อ 1 ถึงข้อ 3 การที่ลูกหนี้เลิกกิจการหลบหนีไป และไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ ยังไม่เข้ากรณีลูกหนี้ถึงแก่ความตายเป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป หรือมีหลักฐานแสดงว่าหนี้ของเจ้าหนี้รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามนัยข้อ 1(3)(ก) หรือ (ข) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526) และตามนัยมาตรา 64 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เจ้าหนี้จึงจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ไม่ได้

ข. กรณีที่ตัดจำหน่ายหนี้สูญได้

1. ในกรณีที่บริษัท เป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้รายเดียวกันในมูลหนี้หลายมูลหนี้ต่างกัน ถ้าบริษัท จะฟ้องลูกหนี้เพียงมูลหนี้เดียว และในชั้นบังคับคดีปรากฏว่าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินที่จะถูกบังคับคดีเพื่อนำมาชำระหนี้ได้ บริษัทสามารถนำผลของการบังคับคดีในมูลหนี้หนึ่งที่ได้มีการฟ้องคดีนั้นไปทำการจำหน่ายหนี้สูญในมูลหนี้อื่นที่ไม่ได้มีการฟ้องคดีของลูกหนี้รายเดียวกันนั้นได้ แต่ในมูลหนี้ที่ได้มีการฟ้องคดีกันนั้น จะต้องได้มีคำบังคับของศาลแล้ว

และลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ ทั้งนี้ตามข้อ 1(3) (ค) กฎกระทรวงฉบับที่ 169 (พ.ศ. 2526)

2. ในกรณีที่ลูกหนี้ของบริษัทถึงแก่กรรมลง และบริษัทได้สืบทราบว่าลูกหนี้ผู้ถึงแก่กรรมนั้นไม่มีทรัพย์สินใด ๆ ที่จะเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทเลย จำเป็นหรือไม่ที่บริษัท จะต้องฟ้องคดีเพื่อจำหน่ายหนี้สูญของลูกหนี้รายนี้ หากจำเป็นจะต้องฟ้องคดีจะต้องฟ้องใครเป็นจำเลย ในกรณีนี้บริษัท ไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีเสมอไป ถ้าเป็นกรณีที่ลูกหนี้ถึงแก่ความตายและมีหลักฐานอย่างแน่ชัดว่าได้ติดตามทวงถามตามสมควร และลูกหนี้ผู้นั้นไม่มีทรัพย์สินใด ๆ ที่จะชำระหนี้ได้ แต่กรณีเช่นนี้กรมสรรพากรต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นราย ๆ ไป ในกรณีที่ไม่มีหลักฐานดังกล่าว บริษัทจะต้องฟ้องคดีโดยการฟ้องผู้จัดการมรดกของลูกหนี้หรือทายาทผู้ได้รับทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้แล้วแต่กรณี และต้องมีคำบังคับของศาลแล้วปรากฏว่ากองมรดกของลูกหนี้ผู้นั้น ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ ที่จะชำระหนี้ได้

3. บริษัทได้ติดตามลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ไม่มาชำระหนี้จึงทำการฟ้องศาล จากการสืบทราบของบริษัท ลูกหนี้ไม่มีหลักทรัพย์สินใด และลูกหนี้ถูกจำคุก ข้อเท็จจริงดังกล่าวถือว่าเข้าหลักเกณฑ์ตามข้อ 1(3) (ค) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 169 (พ.ศ. 2526) แล้วบริษัทจึงจำหน่ายหนี้สูญรายนี้ออกจากบัญชีลูกหนี้ได้

กฎกระทรวง
ฉบับที่ 159 (พ.ศ. 2526)
ออกตามความในประมวลรัษฎากร
ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2513 และมาตรา 66 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2525 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(1) ต้องเป็นหนี้จากการประกอบกิจการหรือเนื่องจากการประกอบกิจการ หรือหนี้ที่ได้รวมเป็นเงินได้ในการคำนวณกำไรสุทธิ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงหนี้ที่ผู้เป็นหรือเคยเป็นกรรมการ หรือหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นลูกหนี้ ไม่ว่าหนี้นั้นจะเกิดขึ้นก่อนหรือในขณะที่ผู้เป็นหรือเคยเป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ

(2) ต้องเป็นหนี้ที่มีหลักฐานโดยชัดแจ้งที่สามารถฟ้องลูกหนี้ได้

(3) ต้องมีหลักฐานการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณี หรือมีการฟ้องคดีแล้วและไม่ได้รับชำระหนี้โดยปรากฏว่า

(ก) ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป และไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้

(ข) ลูกหนี้เลิกกิจการ และมีหนี้ของเจ้าหนี้อย่างอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้

(ค) ได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้หรือได้ยื่นคำขอเจสียหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อย่างอื่นฟ้องและในกรณีนั้น ๆ ได้มีคำบังคับหรือคำสั่งของศาลแล้ว แต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้ หรือ

(ง) ได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลายหรือได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อย่างอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และในกรณีนั้น ๆ ได้มีการประนอมหนี้กับลูกหนี้โดยศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้นั้น หรือลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย และได้มีการแปลงทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งที่สุดแล้ว

ในกรณีหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายมีจำนวนรวมกันไม่เกินสองหมื่นบาท การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้จะกระทำโดยไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ใน (ก)(ข)(ค) หรือ (ง) ก็ได้ ถ้าปรากฏว่าได้มีหลักฐานการคิด

ตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณีแล้วแต่ไม่ได้รับชำระหนี้ และหากจะฟ้องลูกหนี้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่คุ้มกับหนี้ที่จะได้รับชำระ

ข้อ 2 หนี้สูญที่เข้าลักษณะจำหน่ายจากบัญชีลูกหนี้ได้ตามข้อ 1 ในรอบระยะเวลาบัญชีใดให้ถือเป็นรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ข้อ 3 กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2526 เป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2526

สุธี สิงห์เสน่ห์

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ รักษาราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2526 บัญญัติให้การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้จะกระทำได้อต่อเมื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

(ร.จ. เล่ม 100 ตอนที่ 68 วันที่ 27 เมษายน 2526)

คณะอนุกรรมการมาตรฐานการบัญชี (2530 - 2532)

ศ. เกษรี ฌรงค์เดช

จรุง หนูขวัญ

วรรณี สิริกาญจน

รัตนา เขียววิศิษฐ์สกุล

รศ. วิสาข์ หงษ์ศิริรัตน์

รศ. เมฆากุล เกียรติกระจาย

อ. อรพินธุ์ ชาติอัปสร

ผศ.ดร. เสาวนีย์ ลิขณวัฒน์

อ. จันทนา สาขากร

จรัส ปิงกลาศัย

โสมนัส ณ. บางช้าง

อวยพร ตันตะมัย

ชนินทร์ วีรารักษ์จิต

ประสิทธิ์ มุสิกพันธ์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

อนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ